

Подела на „велике” и „мале“ пољопривреднике

Обзиром да постоји подела на велике и мале, она је условна и релативна из разлога што мали пољопривредни произвођач може имати боље економске показатеље од великог. Стим у вези, намеће се потреба да та подела буде на мале и велике робне произвођаче.

Нашу земљу карактерише неповољна поседовна структура са једне стране, а са друге ту је још и лоша приватизација, реструктуирање пољопривредних предузећа и нерешена питања која се тичу основне форме функционисања малих и средњих ППГ, а ту су свакако и задруге.

Аграрна политика која се мења из године у годину са скоро сваким Министром пољопривреде није успела да реши проблеме у пољопривреди који се само нагомилавају. Стим у вези потребни су конкретни предлози за превазилажење и решавање тих проблема.

Србија са просеком од 5,4 ха/ППГ се сврстава на само зачеље кад је величина ППГ у питању у Европи. Колико је ситуација алармантна говори податак да се и тих просечних 5,4 ха састоји од просечно 6 парцела (Попис пољопривреде 2012.). Примера ради просечна величина фарме у ЕУ је 12,6ха (ЗПП ЕУ, Јефтић 2013.), а ако се детаљније сагледају појединачне државе, ситуација је следећа:

Држава	Просечна величина фарме у ха
В. Британија	67,7
Данска	45,7
Шведска	37,8
Немачка	36,3
Италија	6,1
Грчка	4,4
Србија	5,4

Када је у питању величина поседа, треба узети и обзир и одређивање максималне величине поседа. Са овом праксом код нас постоје опречна мишљења, али оваква пракса постоји и у земљама ЕУ. На пример у Данској је Законом о пољопривреди одређена горња граница од 375 ха и максималан број од 750 УГ стоке по једној фарми и то није све. Утврђена је и обавеза да сваки фармер мора да живи на својој земљи и да на њој подигне стамбени објекат (Новковић, 2002). У Данској не можете постати власник земље ако немате одређени степен образовања и доказ да у селима живите 25 година без прекида (Гулан, Бранислав, „Ко обрађује српску земљу“, 2010).

Ограничавање поседа свакако може да се уради и индиректним путем , а то је да се одређеним мерама аграрне политике стимулише развој ППГ до оне величине(обима вредности производње) који омогућава неометан развој и проширену репродукцију ППГ . Величину тог поседа треба да одреде Пољопривредни факултети и Институт за економику пољопривреде.

Главна мера би у почетку била бесповратна средства . Држава затим да субвенционисањем помогне развој и укрупњавање поседа до одређене величине. Чим се достигне одређени праг развоја и величине и ППГ буде у стању да проширену репродукцију може да само спроводи, на њих применити другачије мере подстицања развоја , а то на пример могу бити повољни кредити прилагођени пољопривредној производњи.

Посебна категорија су ППГ која су окарактерисана као некомерцијална и која не могу или не желе да постану тржишно оријентисана. За њих би било добро осмислити некакав вид социјалног програма о напуштању пољопривреде у одређеном временском периоду и њихове капацитете препустити млађим лицима која желе да се развијају.

Тенденција смањивања броја ППГ је евидентна , али присутна у јако малом проценту. Смањивањем броја ППГ се полако утиче и на укрупњавање самог поседа. Примера ради тренд смањена ППГ је константан и он износи просечно 1.84% годишње(у Немачкој 2%). Број ППГ 2002. године је износио 778.891, а 2012. године 631.552 што је смањење од 18,4% за цео период. Поређења ради број ППГ у ЕУ у периоду 1995-2000 је смањен за 8,1% (Вујатовић, Закић, Стојановић, 2004). Смањење броја ППГ је имало свој утицај и на повећање просечне величине ППГ која је 2002. износила 2,49 ха, а 2012. 5,4 ха.

Закључак

1. Сести и разговарати са крајњим корисницима аграрног буџета.
2. Квалитетним, реалним дугорочним планом усагласити жеље пољопривредника и потребе државе.
3. Придржавати се планова за развој по угледу на модерне и аграрно развијене земље.
4. Министарство пољопривреде, као најважнија и најодговорнија институција мора да усвоји нови другачији концепт аграрне политике у коме ће бити места за све, мале, средње и велике пољопривредне субјекте. У Нацрту стратегије развоја пољопривреде Р. Србије 2010-2013.год. на страни 73. у првој колони дате табеле, када су у питању мали пољопривредни произвођачи каже се да ће они морати или да

повећају свој обим производње или да напусте сектор пољопривреде и потпуно угасе производњу на свом газдинству. Ово је доказ да нема плана чим се предлаже престанак производње хране која сваким даном постаје све важнија у свету на коме се предвиђа у блиској будућности бројка од 9 милијарди људи који сваки дан морају да једу.

5. Направити категорије корисника подстицаја, а самим тим свакој категорији посебно прописати посебне мере подстицаја које ће бити стимулативне и подстаћи предузимачки дух код пољопривредника. Кренути са директним подстицајима, затим са подстицајима за механизацију и опрему и на крају завршити са пољопривредним кредитима. Ограничити временским периодом колико се ППГ може провести у одређеној категорији када су прве две мере у питању. Подстицати развој ППГ са прве две групе подстицаја док оно не буде самостални тржишни произвођач. Чим то постане, препустити му само повољне кредитне линије са повољним каматним стопама.
6. Подстицајне мере морају да зависе од успешности пословања корисника државне помоћи. Трошење државних ресурса мора да се оправда развојем и напретком корисника подстицаја. Стим у вези осмислити начин да сви корисници државних подстицаја буду део пореског система како би се њихов развој могао пратити.
7. Обавезно формирати фондове за развој пољопривреде у свакој локалној самоуправи и средства од закупа држаног пољопривредног земљишта, али и друга средства усмерити у развој ППГ у селокупном износу средстава од закупа који износи 40% за општину. Одељења за пољопривреду у свакој локалној самоуправи вођена од стране лица која имају најмање 5 година радног искуства у области планирања и организације и завршен пољопривредни факултет-агроекономски смер.
8. Омогућити улагање у српски аграр, али не сметнути са ума да је пољопривредно земљиште које је непроцењив ресурс који првенствено служи за производњу хране и прехранбenu сигурност земље-ограничено. Храна постаје стратешко оружје . Због поремећаја на светском тржишту хране дошло је до низа промена, социјалних, економских и политичких немира, који су доводили чак и до промене геополитичке карте у појединим деловима света, поготову у оним крајевима и код оних земаља, који су највећи светски увозници хране. Постојећи производни потенцијали огледају се и црпе своје невелике могућности из податка да свет тренутно располаже са 1.540.000.000 хектара обрадивих површина или тек нешто мало више од 10% од укупне копнене површине на земаљској кугли. Отуда долазимо до констатације да су ресурси обрадивих површина, који треба да

прехране читав свет, веома ограничени. Прва ствар коју морамо да уочимо је демографски фактор – раст светске популације, као најизвеснији са становишта процене. До пројекције раста светске популације у наредним годинама, помоћу статистичких метода, релативно прецизно се може установити. У УН предвиђају да ће свет са садашњих седам милијарди становника до 2050. имати између 9,2-9,4 миљарде житеља што, само по себи, носи пораст потрошње за храном, али и уз растући стандард, намеће обавезу повећања производње хране за 70 одсто да би се задовољио овакав ниво потрошње на бази предпостављеног раста светске популације.

9. Такође, флексибилност у појединим ситуацијама мора да постоји. Крута државна политика која није подложна променама које време доноси услед напретка и развоја, осуђена је да ствара проблеме, а самим тим и да кочи развој ППГ.

Ако смо ми наследили проблеме, морамо се потрудити да их не оставимо у наслеђе онима који долазе после нас.

Литература:

1. Р. Пејановић, 2007, „Велика и мала пољопривредна газдинства у Србији“
2. Р. Пејановић, Тица Н., 2005, „Транзиција и агропривреда“
3. Закић З., Стојановић Ж, 2003, „ Пољопривреда у моделу руралног развоја ЕУ“
4. Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, 2006, „ Пољопривредни водич кроз Војводину“
5. www.capitalfarmcredit.com
6. www.subvencije.rs
7. www.proberza.co.rs
8. www.cmegroup.com

Аутор текста: Угљеша Тркуља